

ÖĞRETİMDE "BULUŞ" (KEŞİF) YÖNTEMİ VE TARİHSEL GELİŞMESİ

Cavit BİNBAŞIOĞLU

Anlatma (Takrir) Yönteminin Yetersizliği

Öğretimde bir bilgi ya da düşünüyü, yahut kavramı başkalarına mal etme, genellikle, sözlü anlatım ile yapılmaktadır. Buna anlatma (takrir) yöntemi denir. Bu durumda, öğreten kimse, her şeyi planlamak, söyleyeceği sözleri, bir sıra ve düzenle başkalarına nakletmek durumundadır. Burada önemli olan, öğreten kimsenin etkinliğidir. Öğrenci ise, edilgin (pasif) dir. Bu tür bir öğretimde, öğrenci, belleği kuvvetli olduğu oranda bir şeyler öğrenir, sonra da unutmaya yasalarna göre, zamanla, öğrendiklerini unuttur.

Tarih içinde başka öğretim yöntemleri kullanılmışsa da bu yöntem, uzun süre okullara ege-men olmuştur. Bu biçimde gerçek anlamda bir "öğrenme" belirtisi olan ("davranış değişikliği"ne yol açan) bir durum söz konusu olmadığı için, "öğrenildi" sanılan şeylerin kısa bir süre sonra unutulduğu görülmüştür. Bu durumda, öğrenci, dersini "kitaptan okumak" suretiyle yeniden öğrenmek zorunda kalmıştır. Kitaptaki yazılar da sözlü anlatımın yazılı şekli olduğu için, "okumak" ile gerçek "öğrenme", yani "davranış değişikliği" gerçekleşmediğinden, kitapta yazılanları söz haline getirmek "öğrenme" sanılmış ve bunu sağlamak için de kitabı "ezberleme" yoluna gidilmiştir. Bu yöntemde önemli olan kavramlardır. Her bir kavramı, bir sözcük temsil ettiği için, sözcüklerden oluşan cümleler ezberlenip tekrar söz haline getirildiği zaman, "öğrenme" olduğu sanılmıştır.

Dünya Eğitim Tarihinde J.A. Comenius, H. Pestalozzi ve J.F. Herbart gibi eğitimciler, sözcükler yerine, ya da bunlarla birlikte, nesnenin kendinin ya da onu simgeleyen bir şeklin konmasını istemişlerdir. Böylece, yerküre, harita ve ders levhaları denen öğretim araçları ile öğretim yapılmaya başlanmıştır. Bu gelişme, modern anlayıştaki ilk Türk eğitimcisi sayılan Selim Sabit Erendi'nin 1874'te yayımlanan "Rehnu-ma-yı Muallimîn" (Öğretmen Kılavuzu) adlı eserinde de görülmüştür. Fakat, bunun da, bu anlamda, tam uygulanmadığı anlaşılıyor. Öğretimin söze ve ezbere dayanan özelliği, II. Meşrutiyet ve hatta Cumhuriyet dönemine kadar sürmüştür. İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun 1998'de Dünya yayınlarında çıkan "Hayatım" adlı eserinde bunun örnekleri verilmiştir⁽¹⁾.

Çocuğu "Düşünme" ve "Yaratıcılığa" Yönelme: Buluş Yöntemini

Oysa, A.Comenius, J.F. Herbart, H. Spencer, F.W. Fröbel gibi eğitimciler, genelde, çocuğun "düşünmesine", "karşılaştırmalar yapmasına", "buluşlarda bulunmasına" ve son olarak da "yaratıcı" nitelikte bir "iş" yapmasına önem vermişlerdir⁽²⁾.

Bu, öğrenci etkinliği ilkesine uygun olarak öğretimde yeni yöntemler bulunmasını gerektirmiştir.

Yukarıda adları sayılanlardan H. Spencer, "Çocuğa, mümkün olduğu kadar az şey söylemeli; fakat, çok şey keşfettirmelidir." diyordu. Bu, kökü, M.Ö. 3-4. yüzyıllarda Sokrat'a ulaşan ve Eflatun'un eserlerinde görülen "soru-yanıt" yahut "doğurtucu" yöntemin yeni çağda, yeni biçimde kullanılması gerektiğinin işaretlerini veriyordu. Bu durum, o sırada Avrupa'da Almanya ve Fransa gibi ülkelerde etkisini göstermiş; fakat, ülkemizde, 1908'e kadar pek etkili olamamış, o güne kadar "anlatma" (takrir) yöntemi varlığını sürdürmüştür.

İkinci Meşrutiyet Dönemi: Sâti Bey'in Çabaları

II. Meşrutiyet döneminin başında 28 Eylül 1908 (1324) tarihli **Tanin** gazetesinde, henüz İstanbul Öğretmen Okulu Müdürlüğü'ne atanmamış bulunan Sâti Bey, "Pek Muhtaç Olduğumuz Usulü Tedris: Usul-ü Keşfi ve Tevlidi" (Buluş ve Doğurtucu Yöntem) başlığı altında bir yazı yayımlamıştır.

Sâti Bey, bu yazısında, ders kitabı ve programlarda yapılan değişiklikler ne kadar mükemmel olursa olsun, öğretim yöntemleri yenileştirilmeden, başarılı bir öğrenme olamayacağını ileri sürmekte ve vakit geçirmeden, "buluş" ve "doğurtucu" yöntemleri önermektedir. O şöyle diyor;

"**Anlatma** yönteminde, öğretmen, öğrettiği şeyleri doğrudan doğruya açıklamak ve anlatmakla vakit geçirir. Öğrencilere de, bunu anlayıp anlamadıklarını, öğrenip öğrenmediklerini yoklamak için soru sorar.

"**Buldurucu** yöntem ile öğretimde ise, öğretmen, derse, öğreteceği şeyleri doğrudan doğruya anlatmakla başlamaz; onları, kendisince de bilinmiyormuş gibi, öğrenciye, yeniden araştırmaya ve buldurmaya çalışır. Öğretmen, öğrenciye soruyu, yalnız anlayıp anlamadığını öğrenmek için değil; öğretmek istediği şeyi '**buldurmak**', '**doğurtmak**' için de soru sorar."

Bundan sonra Sâti Bey, yazısında, her iki yöntemin nasıl uygulandığını açıklamaya çalışır. Örneğin, anlatma yönteminde öğretmen, özel ismi öğretirken, doğrudan doğruya anlatmaya başlar. "İsim iki türdür: Özel isim, cins ismi. Özel isim şuna derler, cins ismi şuna derler" der. Birkaç örnek de gösterir. Sonra, "Bu tanımlamalara göre, falan falan sözcükler özel isim midir? Cins isim midir?" gibi sorular sorar.

"Buldurucu" yöntemde ise, öğretmen, özel ismi ve cins ismini bilmiyormuş gibi hareket eder. Öğrenciden birinin ismini söyleyerek bu ismin neye delâlet ettiğini sorar. Uygun yanıt aldıktan sonra, bir kent ismi de söyleyerek, aynı soruyu yeniden sorar. Sonra, "Acaba, her isim böyle midir? Bütün isimler, böylece, yalnız belli bir şeye, bir tek şey mi delâlet eder?" sorusu ile öğrencileri **düşünmeye** zorlar. Gerekirse, daha başka sorular da sorarak ve örnekler göstererek, muhakeme yetilerini geliştirir.

"Aynı şekilde, cins ismi de öğrencilere buldurulur. En sonunda, bu soru ve yanıtların, bu araştırmaların sonucu olarak 'Demek ki, iki türlü isim vardır.' yolunda bir özet ile ders sona erdirilir."⁽³⁾

Sâti Bey, yazısında, bu ikinci yöntemin, tarih ve coğrafya dersleri dışında, hemen her ders-te uygulanabileceğini söyler.

Sâti Bey, bu yazının yayımlanmasının üzerinden altı ay geçtikten sonra İstanbul Öğretmen Okulu Müdürlüğüne atanmış ve "buluş" ya da "buldurucu" yöntemi kullanmıştır. Çıkardığı "Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası" ve yetiştirdiği öğretmenler yoluyla, bu yöntemin bütün yurttan uygulanmasında etkili olunmuştur.

"Buluş yöntemi", öğretmenin öğrenciye ustalıkla sorular sorarak bir bilgi ya da kavramı gözlem ve deneyimlerine dayanarak kendisine buldurmasına yönelik bir etkinliktir. Bu bakımdan, buluş yöntemi, öğrenci etkinliğine yer veren bir öğretim yöntemi sayılabilir. Ünlü bilgin Arşimet de özgül ağırlıkla ilgili doğa yasasını bu tür bir yöntemle bulmuştu.

Bu yöntemde sorular, öğrenciye çok kez ustalıkla sorulamadığı için, yahut bu günkü deyim-

le, "yapılandırılmamış" olduğu (sistemli bir biçimde bir direktife dayanmadığı için) buluş yöntemi, bir "soru-yanıt" yöntemi olmaktan ileri geçmiyor ve bununla da istenen sonuç alınamıyordu.

Sâti Bey, İstanbul Öğretmen Okulu'na müdür olduktan sonra 1910 yılı Şubat ayında Bakanlık adına çıkardığı "Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası"nın 1. sayısında yayımlanan bir ders örneğinde bu yöntemin ne kadar yalınkat uygulandığı görülür. Bu örnekte, "İlk Osmanlılar" konusu aynen şöyle işlenmiştir:

"Muallim – Bize niçin Osmanlı diyorlar?

Şakird (Öğrenci) – Efendim, Osmanlı toprağında yaşıyoruz da ondan.

Muallim – Peki oğlum, ya bu üzerinde yaşadığımız yere niçin Osmanlı toprağı diyorlar?

Şakird – Sükût eder.

Muallim – Ben söyleyeyim oğlum, ilk padişahımızın adı Sultan Osman doğmadan evvel bizim devlet var mıydı?

Şakird – Vardı.

Muallim – Hayır oğlum, bizim devlet Osmanlı Devleti o zaman yoktu. Bizim dedelerimiz vardı. Ama, onlara Osmanlı denmezdi. Bizim dedelerimize yalnız Türk derlerdi.

O dedeleriniz Sultan Osman'dan evvel nasıl idi, bilir misiniz? Göçebe bir aşiret.

Muallim – Aşiret nedir? Oğlum siz söyleyin.

Şakird – Sükût eder.

Muallim – Bazı insanlar vardır. Yerleri, yurtları yoktur. Çadırlarda yaşarlar. Her vakit gezerler. Onun için onlara göçebe denir.⁽⁴⁾

Ders, bu şekilde devam eder.

"Buluş" Yöntemine Tepkiler

Görüldüğü üzere, buluş yöntemi, gerçek bir "buluş" yöntemi şeklinde işlenmemiştir. Buna karşın, daha çok, bir soru-yanıt yöntemi niteliği taşıyan bu uygulamaya, İkinci Meşrutiyet boyunca Buluş Yöntemi ya da Buldurucu Yöntem, Keşif Yöntemi, Tekşifi Yöntem, İstikşafî Yöntem ve daha değişik olmakla birlikte, Tevlidî (Doğurtucu) Yöntem ya da Sokrat Yöntemi gibi adlar verilmiştir. Bugün keşif ya da tekşifî ve istikşafî yöntemlere "Buluş", tevlidî yönteme de Sokrat Yöntemi diyoruz.

İkinci Meşrutiyet döneminin okullarında okuyan öğrenciler, verimsiz olduğu kadar sıkıcı da olan bu yöntemi yaşayarak öğrendikleri için, daha ileriki yıllarda özellikle Cumhuriyetin kuruluş yıllarında bunu kullanmamışlar ve her fırsatta kötülemişlerdir. Hasan-Âli Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç gibi eğitimciler, bu yöntemi, öğretmen ile öğrenci arasında bir söz alışverişi, daha doğrusu, bir "laf ebeliği" şeklinde görmüşlerdir.

Değerli öğretmenimiz H.Hüsnü Cırıtlı'nın 1941'de yayımlanan "Terbiye ve Öğretimde Metot" adlı kitabının önsözünün baş kısmında Hasan Âli Yücel'in "Realist, Arşimed olmaya değil, Arşimed'in öğrencisi olmaya çalışır." diye bir sözü vardır. Yücel'in bu sözü, herhalde, "buluş" yönteminin sıkıcılığına karşı bir tepkidir. Her konuyu böyle bir yöntemle öğretmeye olanak yoktur. Bunun için bu yöntemde, her ne kadar, öğrencinin düşünmesine, yani, bir anlamda bir **düşünce ve kavram üretmesine** olanak sağlayan bir etkinlik varsa da, önemli bazı kavram ve kuralların öğretimi dışında, fazla bir yarar sağlamaz.

"Etkinlik" ya da "İş" Yöntemi

Cumhuriyet döneminde Avrupa ve Amerika'nın ileri ülkelerinde olduğu gibi anlatma, soru-yanıt ve son olarak da "buluş" (keşif) yöntemini yetersiz ve sakınlı bulan eğitimciler, etkinlik ilkesinin uygulanmasına en iyi olanak sağlayan **"yaparak ve yaşayarak öğrenme"**ye ya da **"iş yöntemi"**ne ağırlık verdiler. Bu amaçla, Ankara'da 1926 yılında "İş Esaslarına Uygun Öğretim Kursu" adında bir kurs açıldı. Almanya'dan Prof. Freyer'in de katıldığı bu kursta, öğretmenler, derslerin iş esasına göre nasıl öğretilbileceğini öğrenmişlerdir. Bu husus, Eakanlığın çıkardığı

"Maarif Vekâleti Mecmuası"nın 1 Eylül 1926 tarih ve 9. sayısında yayımlanmıştır. 1926 tarihli İlkokul Programı da aynı esasları benimsemiş ve Hayat Bilgisi dersini bir gözlem, deney, iş ve yaşama dersi olarak nitelendirmiştir. Burada bir öğrenci, ders ile ilgili olarak bir iş ya da eseri, planlayarak bizzat yaparak öğrenir.

Öğretim konuları arasında "birlik ve bütünlük" bulunmasına önem veren "ünite öğretimi", 1926 programı ile ilkokullarımıza girmiştir. Daha önce, ileri ülkelerin eğitim programlarına giren "**toplu öğretim**" görüşü, bu suretle bizde de uygulanmaya başlanmıştır. Öğretimde tek bir yöntem yoktur. Her yöntem, yerine ve duruma göre, değişiklikler göstererek uygulanır. Nitekim, "ünite öğretimi" yahut "toplu öğretim" görüşü de değişik ülkelerde, değişik adlarla, değişik biçimlerde uygulanmıştır: Problem çözme yöntemi, proje yöntemi, yaparak ve yaşayarak öğrenme yöntemi, Winnetka sistemi, Dalton Planı, Miller'in kontrat Planı, Grup Çalışması, Morison Planı vb. bunlardandır.⁽⁵⁾

İ. G. Umstattd'in dediği gibi, hiçbir öğretmen, bu yöntemlerden birini "tamamen ve değiştirmeksizin" uygulamak zorunda değildir. Bunları, kendi bilgi ve deneyimleri ile özel bir çalışma yöntemi seçmek durumundadır.

Öğretim Konuları ve Özellikleri:

Öğretim konuları, genelde, bilgi, beceri ve her ikisini kapsayan konular şeklinde bulurlar. Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Tabiat Bilgisi gibi derslerdeki konular, genelde, birer bilgi konusudur.

Bilgilerin Öğrenilmesi: Bilgiler üç yolla öğrenilir; (1) Doğrudan doğruya duyu organları ile elde edilenler, (2) Başkalarının yaşantılarından elde edilenler, (3) Her iki yöntemle elde edilenlerin zihnen birleştirilmeleri yolu ile elde edilenler. Bunlar, inceleme ve araştırma yapmayı gerektirir. Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinde ünitelerin işlenmesi bu yolla olur. Bunun için bu derselerin öğretiminde yukarıda adları sayılan yöntemlere daha çok yer verilir. Bizde, 1968 programında yer alan "gözlem, inceleme, araştırma, laboratuvar, iş, gösteri (demonstrasyon), proje, deney, problem çözme vb. yöntemler" bu amaçla kullanılmıştır.⁽⁶⁾ Program, bu sırada ünite çalışmalarının basamaklarından biri olarak "küme çalışması" yönteminin kullanılmasını da istemiştir. Bu yolla öğrenci, **düşünme, planlama, uygulama, eleştirilerde bulunma ve yaratma** olanağı bulur.

Beceri (Maharet) Konuları:

Resim, yazı, müzik, beden eğitimi ve kimi zaman matematik dersi konularının pek çoğu birer "beceri" (maharet) konularıdır. Bunların öğrenilmesi, daha çok, "model alma" ya da "taklit" yoluyla öğrenmeyi gerektirir. Burada öğretmen, daha etkili bir rol oynar. Söz konusu olan hareketi, öğretmen, açıklamalar yaparak, bizzat göstererek, öğrenciye yaptırmak, eleştirmek, yeniden yaptırmak durumundadır.

"Buluş yöntemi", bir "problem çözme", bir "iş yapma" ile birlikte kullanıldığı zaman etkili olabilir. "Buluş" yöntemiyle öğrenmede de bilgi, kural ve doğa yasalarını (ilkeleri) öğrenmek mümkündür. Zaman alıcı ve her konuya uygun düşmemesi, bu yöntemin en zayıf tarafıdır. Öğrenciye rehberlik edici nitelikte hazırlanan direktiflerle, tümevarımsal bir işlemle bir bilgi, kavram, doğra yasası öğretilir: Matematikte "Pi" sayısının öğrenilmesi gibi.

"Buluş" yoluyla öğrenmenin daha anlamlı olduğunu söyleyen **Mouly** gibi yeni psikologlar yanında, bunun zaman alıcı ve her zaman kullanışlı olmadığı görüşünde olan **Ausubel** gibi psikologlar da vardır. **J. Bruner** ise "buluş" yoluyla öğrenmenin daha anlamlı ve daha kalıcı olduğu görüşündedir.⁽⁸⁾

J. Bruner, 1960'da yazdığı "Eğitim Süreci" (The Process of Education) adlı kitapta, buluş

yönteminin "Sosyal Bilgiler" dersinde "Problem Çözme" şeklinde uygulanabileceğinden söz etmekte ve yöntemin kullanılış alanını genişletmektedir.⁽⁹⁾

BULUŞ YOLUYLA ÖĞRENMEYE İLİŞKİN BİR YÖNERGE ÖRNEĞİ

Sınıf: İlkokul 5. sınıf

Konu: "Pi" sayısının öğrenilmesi.

Amaç: Bir dairede çember ile onun çapı arasındaki ilişkiyi kavratmak.

Problem: Komşunun bahçesindeki kuyunun çapı 1 metredir. Bu kuyuya bir demir çember yaptırılması isteniyor. Acaba kaç metre uzunluğunda bir çember alınması gerekir?

Etkinlikler:

1. Elinize daire şeklinde bir tepsi alınız. Çevresini bir ip ile ölçünüz. Bir yere yazınız.
2. Aynı şeyi, çevrenizdeki diğer araçlarla da yapınız.
3. Ölçtüğünüz bütün nesnelere şekillerini karatahta ya da bir kâğıt üzerine çiziniz.
4. Bütün bu nesnelere ve çizimlerin orta noktalarını (merkezlerini) bularak, çaplarını çiziniz. (Daire şeklinde kesilmiş bir kâğıt parçasını katlayarak çapı bulabilirsiniz.)
5. Her bir şeklin çember ve çap uzunluklarını da yanlarına yazınız.
6. Her bir şeklin ve nesnenin çember uzunluklarını çap uzunluklarına bölün. Hepsinin bölümünün 3,14 olduğuna dikkat edin.

Sonuçlar:

1. Ölçtüğümüz bütün şekiller birer dairedir. (Gerçek: 1)
2. Daire şeklindeki bu nesne ve şekillerde çemberin her biri, kendi çapına bölündüğü zaman hep 3,14 sayısı çıkıyor. (Gerçek:2)
3. Dairenin çemberi ile çapı arasındaki ilişkiyi gösteren bu sabit sayıya "pi" sayısı denir. (Gerçek:3)

Sonuçlardan çıkarılacak genel sonuç: *

O halde, bir dairede çember, o dairenin çapının 3,14 katıdır. Bu sayıya da "pi" sayısı denir.

Problemin Çözümü:

1. Kuyunun ağzı daire şeklindedir. (Gerçek:1)
 2. Kuyunun ağzına konacak demir çemberin çapı 1 metredir (Gerçek:2)
 3. Kuyunun ağzına konacak demir çemberin uzunluğu, $1 \times 3,14 = 3,14$ m dir. (İlk iki gerçekten çıkarılan bir üçüncü gerçek.)
 4. Öyleyse, kuyu ağzı için alınacak demir çemberin uzunluğu 3,14 m. olacaktır.⁽¹⁰⁾
- Öğrenciye verilecek yönergede yalnız "Sonuçlar"a kadar olan kısım yer alır. Diğerleri öğrencinin kendisine bırakılır. Bunun için, diğer rakamların karşısı boş bırakılır. Bunları öğrencinin kendisinin doldurması istenir.

Böylece, daha kalıcı ve sağlam bir öğretim yapılmış olur. Görüldüğü gibi öğrenciye öğretilecek bilgi, kural ve doğa yasasını iyi çözümlenmiş, öğrenme ortamını iyi hazırlamak ve örneklerden kurala ulaşacak şekilde, tümevarımsal bir zihin işlemi yaptırmak gerekir. Bu takdirde, buluş yöntemi, daha önceleri olduğu gibi bir "söz alışverişi" olmaktan kurtulur. Çocuğun kendi kendine yapacağı deneyimlerde de -çok sık olmamak koşuluyla- buluş sağlayan yönergeler hazırlanabilir. Fakat son zamanlarda, "İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El kitabı" dizisinin 1. sinde öğretimde öğretmenin rehberliğini, buradaki görünüşü ile müdahalesini artırarak, öğretmen ile öğrenci arasında söz alışverişini andıran bir biçimde bu yöntemin kullanıldığı görülmektedir.⁽¹¹⁾

Bu kitapta, örneğin, "Eş sesli sözcükler"i öğretebilmek için plan ya da yönerge niteliğinde dört sayfalık bir yazı yazılmıştır. Burada verilen örnekler de öğretimde doğal bir gereksinimden **doğmamakta** ya da bir **bütüne** (bir okuma parçasına) ait bir öge olarak **işlenmemektedir**. Bu durumda, "öğrenildi" sanılan şeylerin, kısa bir süre sonra unutulma olasılığı vardır. Oysa, öğretimde "yöntem", amaca ulaştırılan en kısa ve en güvenilir "yol"dur.

Bu konuda birbirine benzeyen, fakat nitelikleri farklı olan üç yöntem vardır. Bunlar (1) Sokrat yöntemi, (2) Buluş (keşif) yöntemi ve (3) Soru - yanıt yöntemi. Carter V. Good'un editörlüğünü yaptığı ünlü **Eğitim Sözlüğü**, bu yöntemleri şöyle tanımlamıştır:

"Sokrat Yöntemi: Öğretmenin rehberliğinde, öğrencinin kendi akıl yürütmesinin (muhakemesinin) geçerliğini yine kendisinin sorgulaması ve bu yoldan doğru ve sağlam bir sonuca ulaşması amacıyla yönelik **tartışma** sürecidir."⁽¹²⁾

"Soru-Yanıt Yöntemi: Öğrencinin yanıtlaması için ona sorular sorarak hem öğretim hem de sözlü yoklama yapmaya yönelik öğretim yöntemi."⁽¹³⁾

"Buluş (Discovery) Yöntemi: Bir genellemeye (doğa yasası ya da kural gibi sonuçlara) ulaşmak için, öğrencinin **kendi kendine çalışmasını** ya da bir **deney yapmasını** temel alan öğretim sürecidir. Bu yöntemle sonuca ulaşmak ve sonra bunu sözle ifade etmek zaman alıcıdır."⁽¹⁴⁾

Görüldüğü üzere, soru-yanıt yöntemi, "Sokrat Yöntemi"nin çok yalın bir biçimde kullanılmasıdır. Bunda, Sokrat Yöntemi'nde olduğu gibi, öğrencinin kendi içindeki çelişkileri göstermek gibi bir amacı yoktur. Her ikisinde de rehberlik söz konusu ise de Sokrat Yöntemindeki daha belirgindir. Buluş yönteminde öğretmenin tasarladığı bir plan ya da yönergeye göre öğrenciyi yönlendirme dışında, öğretmenin rehberliği söz konusu değildir. Buluş yönteminde önemli olan, "öğrencinin kendi kendine çalışması ve kendi kendine bir sonuca ulaşması"dır.

"Sokrat Yönetimi", öğrencinin daha çok, kendi düşüncesini sorgulamaya yönelik olduğu halde, "buluş" yöntemi, hiç bununla ilgisi olmayan yeni bir doğa yasası ya da bir kuralı ya da benzeri bir şeyi, tümevarımsal bir işlemle öğretmeye yöneliktir. Kısaca, "Sokrat Yöntemi" bir tartışma, "Buluş Yöntemi" de aslında bir bilim yöntemi olup öğretimde sağlam bir yöntem olarak, yeri ve zamanı gelince kullanılmaktadır. Öğrenciyi etkinliğe götüren bir niteliği vardır.

"Soru-Yanıt Yönetimi" de "Anlatma" (Takrir) Yönteminin sıkıcılığını gidermek için, bunun yerine, zaman zaman kullanılan bir öğretim yöntemidir. Bunun da bir ölçüde, zihinsel olarak, öğrenci etkinliğine yönelik bir özelliği vardır.

Yukarıdaki tanımlar birer ölçüt gibi kabul edilirse, verilen örneklerin, öteden beri "buluş yöntemi"ni tam karşılamadığı sonucuna varılabilir. Kimi zaman, bu üç yöntem yanyana, kimi zaman da karışık olarak kullanılmıştır.

"Buluş" yönteminin, daha çok, öğrenci çalışmasına yönelik bir gereksinimden doğduğu söylenebilir.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz. Arada sırada "buluş yöntemi" kullanılabilir. Fakat, bunun genel bir yöntem imiş gibi her konuda kullanılması, bizi II. Meşrutiyet döneminde kullanılan ve Cumhuriyet döneminde eleştirilen bir öğretim yöntemi anlayışına kadar götürebilir. Bundan sakınmak gerekir. Çağımızda çocuğa düşünmeyi öğretmenin, karşılaştırma yaptırmanın ve bir "buluş" a ya da "sonuç"a ulaştırmanın çeşitli yöntemleri vardır. Yukarıda adları sayılan "Ünite Yöntemleri" bunu sağlayabilir.